

Środki podejmowane przez UE i państwa członkowskie dla zatrzymania napływu uchodźców w wyniku konfliktu w Syrii

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 9 października 2013 r. w sprawie działań UE i państw członkowskich w celu stawienia czoła napływowi uchodźców w wyniku konfliktu w Syrii (2013/2837(RSP))

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje poprzednie rezolucje w sprawie Syrii, w szczególności rezolucje z dni 16 lutego 2012 r.¹, 13 września 2012 r.², 23 maja 2013 r.³ i 12 września 2013 r.⁴, a także w sprawie uchodźców uciekających przed konfliktami zbrojnymi,
- uwzględniając konkluzje Rady do Spraw Zagranicznych w sprawie Syrii z dni 23 stycznia, 18 lutego, 11 marca, 22 kwietnia, 27 maja, 24 czerwca, 9 lipca i 22 lipca 2013 r.; uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej w sprawie Syrii z dnia 8 lutego 2013 r.,
- uwzględniając następujące oświadczenia wiceprzewodniczącej Komisji/ wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa Catherine Ashton: z dnia 21 sierpnia 2013 r. dotyczące ostatnich doniesień w sprawie użycia broni chemicznej w Damaszku, z dnia 23 sierpnia 2013 r. dotyczące potrzeby pilnego wypracowania politycznego rozwiązania konfliktu syryjskiego (odzwierciedlające uzgodnione stanowisko UE w sprawie Syrii z dnia 7 września 2013 r.), z dnia 10 września 2013 r. dotyczące propozycji umieszczenia syryjskiej broni chemicznej pod międzynarodową kontrolą oraz z dnia 14 września 2013 r. w następstwie porozumienia USA-Rosja w sprawie broni chemicznej w Syrii, jak też uwzględniając oświadczenia wiceprzewodniczącej Komisji/ wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa wygłoszone w dniu 11 września 2013 r. podczas debaty plenarnej w Parlamencie w Strasburgu,
- uwzględniając oświadczenia w sprawie uchodźców syryjskich i reakcji UE złożone przez komisarz ds. współpracy międzynarodowej, pomocy humanitarnej i reagowania kryzysowego Kristalinę Georgiewą, zwłaszcza jej oświadczenie z dnia 3 września 2013 r. w sprawie najnowszych danych liczbowych dotyczących uchodźców uciekających przed kryzysem w Syrii, a także uwzględniając sprawozdania sytuacyjne i zestawienia informacyjne ECHO (DG ds. Pomocy Humanitarnej i Ochrony Ludności) dotyczące Syrii,
- uwzględniając uwagi wysokiego komisarza Narodów Zjednoczonych ds. uchodźców António Guterresa przedstawione w dniu 18 lipca 2013 r. podczas nieformalnego posiedzenia Rady ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych w Wilnie⁵,
- uwzględniając opracowania Rady Bezpieczeństwa na temat Syrii przygotowane przez

¹ Dz.U. C 249 E z 30.8.2013, s. 37.

² Teksty przyjęte, P7_TA(2012)0351.

³ Teksty przyjęte, P7_TA(2013)0223.

⁴ Teksty przyjęte, P7_TA(2013)0378.

⁵ <http://www.unhcr.org/51b7149c9.html>

podsekretarz generalną do spraw humanitarnych i koordynator pomocy w sytuacjach kryzysowych Valerie Amos, w szczególności opracowanie z dnia 18 kwietnia 2013 r.,

- uwzględniając wspólne oświadczenie posiedzenia ministerialnego krajów graniczących z Syrią, zorganizowanego przez wysokiego komisarza Narodów Zjednoczonych ds. uchodźców w dniu 4 września 2013 r.,
 - uwzględniając rezolucje Rady Praw Człowieka ONZ w sprawie Syrii,
 - uwzględniając Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności,
 - uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka z 1948 r.,
 - uwzględniając Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych, Międzynarodowy pakt praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych, Konwencję w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, Konwencję o prawach dziecka i protokół fakultatywny do niej w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne oraz Konwencję w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa, których to aktów Syria jest stroną,
 - uwzględniając art. 78, 79 i 80 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
 - uwzględniając konwencję genewską z 1949 r. oraz dodatkowe protokoły do niej,
 - uwzględniając art. 110 ust. 2 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że do dnia 20 września 2013 r. Biuro Wysokiego Komisarza ONZ ds. Uchodźców (UNHCR) zarejestrowało łącznie 1 929 227 syryjskich uchodźców w krajach sąsiadujących oraz w Afryce Północnej; mając na uwadze, że łączna liczba uchodźców, w tym niezarejestrowanych, szacowana jest na 2 102 582; mając na uwadze, że według tego samego źródła 76 % syryjskich uchodźców to kobiety i dzieci; mając na uwadze, że 410 000 dzieci w grupie syryjskich uchodźców jest w wieku szkolnym (od 5 do 11 lat); mając na uwadze, że według Biura ONZ ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej (OCHA) na dzień 9 września 2013 r. 4,25 mln osób zostało wewnętrznie przesiedlonych;
- B. mając na uwadze, że według UNHCR liczba uchodźców obecnych w krajach przyjmujących (w tym uchodźców oczekujących na rejestrację) na dzień 20 września 2013 r. przedstawiała się następująco: Turcja – 492 687; Liban – 748 608; Jordania – 531 768; Irak – 190 857; Egipt – 124 373; Maroko, Algieria i Libia – 14 289 (zarejestrowanych); mając na uwadze, że każdego dnia tysiące Syryjczyków uciekają do krajów ościennych, a w przygotowanym przez ONZ regionalnym planie reakcji na sytuację w Syrii przewiduje się, że do końca 2013 r. Syrię opuści ogółem 3,5 mln uchodźców;
- C. mając na uwadze, że w 2013 r. liczba składanych przez Syryjczyków wniosków o azyl w UE stale wzrastała, a od początku konfliktu w 2011 r. złożono łącznie 52 037 wniosków o azyl w UE i w państwach najbliższych z nią sąsiadujących (Szwajcaria i Norwegia);
- D. mając na uwadze, że wśród krajów UE-28 do Niemiec (14 842) i Szwecji (14 083) wpłynęło 59% złożonych wniosków; mając na uwadze, że choć inne kraje odnotowały znaczny wzrost wniosków, to tylko jedno państwo członkowskie spośród nich otrzymało ponad 2 000 wniosków (Wielka Brytania: 2 634 wniosków);

- E. mając na uwadze, że brakuje w pełni dokładnych i wiarygodnych danych na temat łącznej liczby Syryjczyków przybywających do Europy oraz informacji o liczbie osób ubiegających się o azyl w państwach europejskich, a także łącznej liczbie osób już obecnych w Europie; mając na uwadze, że według UNHCR pomimo tych luk oraz faktu, że w statystykach i danych na temat praktyk rozpatrywania wniosków azylowych przez państwa członkowskie UE występują błędy, istnieją przesłanki, że uchybienia w ochronie Syryjczyków w UE utrzymują się;
 - F. mając na uwadze, że kryzys związany z liczbą syryjskich uchodźców stanowi pierwszy test dla niedawno poddanego przeglądowi wspólnego europejskiego systemu azylowego (CEAS);
 - G. mając na uwadze, że prawo UE już przewiduje pewne narzędzia, takie jak wspólnotowy kodeks wizowy¹ i kodeks graniczny Schengen², umożliwiające przyznawanie wiz humanitarnych;
 - H. mając na uwadze, że państwa członkowskie należy zachęcać do wykorzystywania środków, które będą dostępne z Funduszu Migracji i Azylu oraz środków dostępnych w ramach działania przygotowawczego „Umożliwienie przesiedlenia uchodźców w sytuacjach wyjątkowych”, które obejmuje między innymi następujące środki: wsparcie dla osób mających już status uchodźców uznany przez UNHCR; wspieranie działań nadzwyczajnych w przypadku grup uchodźców uznanych za priorytetowe, które są ofiarami ataku zbrojnego i które znajdują się w wyjątkowo trudnej sytuacji, mogącej zagrażać ich życiu; zapewnianie w razie potrzeby dodatkowego wsparcia finansowego w sytuacjach nadzwyczajnych dla UNHCR i jego organizacji łącznikowych w państwach członkowskich i na szczeblu UE;
 - I. mając na uwadze kolejny dramat, jaki rozegrał się 3 października 2013 r. u wybrzeży Lampedusy, gdzie 130 migrantów poniosło śmierć, a setki zaginęły, a także mając na uwadze, że dziesiątki tysięcy migrantów straciło życie, usiłując dostać się do UE, należy ponownie przypomnieć o konieczności dołożenia wszelkich starań o ratowanie ludzi w sytuacji zagrożenia życia, a także o konieczności wywiązywania się przez państwa członkowskie z ich międzynarodowych zobowiązań w dziedzinie ratownictwa na morzu;
1. wyraża głębokie zaniepokojenie trwającym kryzysem humanitarnym w Syrii oraz tym, jak duże obciążenie stanowi on dla sąsiadujących państw; wyraża zaniepokojenie tym, że exodus uchodźców nadal się nasila i nie występują przesłanki, by miał się niedługo zakończyć;
 2. pochwala wysiłki i solidarność władz tych państw, które pomagają uchodźcom z Syrii, oraz hojność ich obywateli;
 3. z zadowoleniem przyjmuje politykę otwartych drzwi realizowaną przez państwa sąsiadujące z Syrią oraz wzywa je do niezamykania granic przed syryjskimi uchodźcami;
 4. wyraża zaniepokojenie faktem, że rosnąca liczba Syryjczyków ryzykuje życie,

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 810/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. ustanawiające wspólnotowy kodeks wizowy (kodeks wizowy) (Dz.U. L 243 z 15.9.2009, s. 1).

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 562/2006 z dnia 15 marca 2006 r. ustanawiające wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen) (Dz.U. L 105 z 13.4.2006, s. 1).

przemierzając Morze Śródziemne w kierunku UE na niebezpiecznych łodziach;

5. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że UE i jej państwa członkowskie przeznaczyły ponad 1 mld EUR na pomoc humanitarną i inną niż humanitarna dla Syryjczyków na terytorium Syrii i poza jej granicami; zauważa, że UE jest największym darczyńcą pomocy humanitarnej podczas kryzysu syryjskiego; wzywa również UE do monitorowania dystrybucji tej pomocy;
6. wzywa UE do dalszego hojnego finansowania działań humanitarnych i innych niż humanitarne w odpowiedzi na potrzeby osób przebywających w Syrii oraz syryjskich uchodźców w krajach sąsiadujących;
7. zachęca państwa członkowskie do zajmowania się pilnymi potrzebami poprzez przesiedlanie, oprócz istniejących krajowych kwot, oraz poprzez przyjmowanie uchodźców z powodów humanitarnych; zachęca państwa członkowskie, by korzystały z funduszy dostępnych jeszcze w ramach działania przygotowawczego / projektu pilotażowego dotyczącego przesiedlania;
8. wzywa wspólnotę międzynarodową, UE i państwa członkowskie do dalszego oferowania wsparcia w reakcji na ten wyjątkowy kryzys humanitarny oraz do zobowiązania się do świadczenia skutecznej pomocy na rzecz krajów sąsiadujących z Syrią;
9. wzywa UE do zwołania konferencji humanitarnej w sprawie kryzysu związanego z syryjskimi uchodźcami, w ramach której pierwszeństwo zostanie nadane działaniom skierowanym do krajów przyjmujących uchodźców w regionie (zwłaszcza do Libanu, Jordanii, Turcji i Iraku), aby je wspierać w przyjmowaniu wciąż rosnącej liczby uchodźców oraz w utrzymywaniu polityki otwartych drzwi; podkreśla, że w konferencji powinny wziąć udział wszystkie instytucje UE i organizacje społeczeństwa obywatelskiego i powinna ona koncentrować się na działaniach humanitarnych oraz na zwiększeniu roli i zaangażowania UE w wysiłkach dyplomatycznych w celu jak najszybszego zakończenia konfliktu w Syrii;
10. podkreśla, że na obecnym etapie istotne znaczenie ma dokładne zbadanie, czy, jak i kiedy państwa członkowskie mogą uczynić więcej w celu wzmocnienia odpowiedzi ochronnej w Syrii; zauważa konieczność wykazania solidarności oraz aktywnego wzmocnienia ogólnej odpowiedzi ochronnej w UE za pomocą ściślejszej współpracy, wymiany informacji, budowania potencjału i dialogu politycznego;
11. z zadowoleniem przyjmuje ogólny konsensus państw członkowskich co do tego, że Syryjczycy nie powinni być odsyłani z powrotem do Syrii; podkreśla jednak, że w kwestii przyjmowania syryjskich uchodźców konieczne jest spójniejsze podejście i większa solidarność z państwami członkowskimi, na które wywierana jest szczególna presja; wzywa państwa członkowskie do zapewnienia właściwego wdrażania wszystkich przepisów dotyczących poszczególnych instrumentów CEAS;
12. wzywa państwa członkowskie do zbadania wszystkich istniejących przepisów i procedur UE gwarantujących możliwość bezpiecznego dostania się na terytorium UE, tak aby można było na określony czas przyjmować Syryjczyków uciekających z kraju; zauważa, że preferowane jest legalne przekraczanie granicy UE w odróżnieniu od nielegalnego jej przekraczania, które niesie ze sobą ryzyko handlu ludźmi; odnotowuje, że niektóre państwa członkowskie przyznały Syryjczykom status tymczasowych rezydentów (np. Szwecja) lub przyjęły ich na swoje terytorium na czas określony (np. Niemcy);

13. przypomina państwom członkowskim, że Syryjczykami uciekającymi z terenów ogarniętych konfliktem, którzy szukają ochrony międzynarodowej, powinny się zajmować właściwe krajowe organy ds. azylu i powinni oni mieć dostęp do sprawiedliwych i skutecznych procedur azylowych;
14. wzywa UE do podjęcia właściwych i odpowiedzialnych działań dotyczących możliwego napływu uchodźców do państw członkowskich; wzywa Komisję i państwa członkowskie do dalszego monitorowania aktualnej sytuacji oraz do prowadzenia prac nad planowaniem ewentualnościowym, w tym nad możliwością zastosowania przepisów dyrektywy w sprawie tymczasowej ochrony¹, jeśli warunki będą tego wymagały;
15. przypomina państwom członkowskim, że mają obowiązek ratować migrantów na morzu, i wzywa państwa członkowskie nieprzestrzegające zobowiązań międzynarodowych, by zaprzęstały odsyłania jednostek pływających, na których pokładzie znajdują się migranci;
16. wzywa państwa członkowskie do przestrzegania zasady non-refoulement zgodnie z obowiązującym prawem międzynarodowym i unijnym; wzywa państwa członkowskie, by niezwłocznie zaprzęstały wszelkich praktyk polegających na przedłużającym się zatrzymaniu stanowiącym nadużycie, naruszających prawo międzynarodowe i europejskie, i przypomina, że środkiem w postaci zatrzymania migrantów musi zawsze towarzyszyć należycie uzasadniona decyzja administracyjna oraz że muszą one być ograniczone w czasie;
17. wzywa właściwe komisje do dalszego monitorowania sytuacji w Syrii i krajach sąsiadujących oraz środków przyjmowanych przez państwa członkowskie w tym zakresie;
18. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącej Komisji / wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, parlamentom i rządóm państw członkowskich, sekretarzowi generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych, wysokiemu komisarzowi Narodów Zjednoczonych ds. uchodźców, sekretarzowi generalnemu Ligi Państw Arabskich, parlamentowi i rządowi Syryjskiej Republiki Arabskiej oraz parlamentom i rządóm krajów sąsiadujących z Syrią, a także wszystkim stronom zaangażowanym w konflikt syryjski.

¹ Dyrektywa Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych norm przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między państwami członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami (Dz.U. L 212 z 7.8.2001, s. 12).